

V torek, četrtek in soboto
izhaja in velja v Mari-
boru brez pošiljanja na
dom za vsa leta 8 gl. — k.
za pol leta . . . 4 . . . — k.
za črti leta . . . 2 . . . 20 . . .

Po pošti:

Za vse leta 10 gl. — k.
za pol leta . . . 5 . . . — k.
za črti leta . . . 2 . . . 60 . . .

Vredništvo in opravištvost
je na stolnem trgu (Dom-
plat) hišna št. 184.

SLOVENSKI NAROD.

Oznaniła:
Za navadno dvestopno
vrsto se plačuje
6 kr., če se tiska 1 krat,
5 kr., če se tiska 2 krat,
4 kr., če se tiska 3 krat-
veče pismenke se plaču-
jejo po prostoru.
Za vsak tisek je plačati
kolek (stempel) za 30 k.
Rokopisi se ne vračajo,
dopisi naj se blagovoljno
frankujejo.

Št. 63. V Mariboru 29. avgusta 1868. Tečaj I.

Sole in deželni zbori.

Izmed mnogih prislovic, rekov, pravljic in prorokovanj, ki živé med narodom in kterim prosti slovenski možak veruje, zdi se nam pomenljivo pro-
rokovanje starih očakov: da bode, popred kakor bo solnce otemnelo, zvezde
na zemljo popadale in bo tako konec svetá — da bode popred bela cesta
držala od vasi do vasi, od hiše do hiše.

In če je dobra komunikacija v kaki deželi znamenje napredka, ima-
mo prav, če smo ono prislovico, ki je morda nastala v časih, ko je bilo še
pri nas malo cest čez deželo prepreženih, tolmačili kakor skrivni nagon do
omike in kulture, ki ga ima človestvo, ki ga ima vsak narod v sebi, ne naj-
menj pa naš narod slovenski.

Če se dandenes toži, da so slabi časi, da je svet spačen, da temni
oblaki nevarnosti visé nad celimi narodi, moramo pač iz vseh teh neveselosti
nekaj izvzeti, eno veselo znamenje najti, katero nam upanje ohranjuje in utrjuje,
da gremo naprej in ne nazaj, da nam vera v drugačno prihodnost kakor je
zdanjost ni izgubljena. In to veselo znamenje je splošen klic, splošno zahte-
vanje boljših in pomnoženih šol. Može vseh narodov, vseh strank, menda
vseh verozakonov, so edini v prepričanju, da le iz dobrih šol prihajajo dobri
državljeni, dobri davkoplačevalci, dobri vojaki, dobri polje- in rokodelci in
poštenjaki vsacega stanu; da na podlogi dobrih šol je zidano materialno bla-
gostanje, in izobraženje dušnih lastnosti. In če se ozremo v zgodovini nazaj
res ne najdemo nobene dobe, v kateri bi se bil klic po zboljšanju šol tako
splošno, iz ruskega in angleškega severa do algirskega juga razlegal, kakor
v zdanjem času.

Res je sicer, da je v tej edinosti: v dobivanji primoka ali sredstva
— needinost namena, ki se ima doseči. Ti iščejo resnice tu, oni jo imajo
tam, vsi pa mislijo, da bodo šole podrle dvom in nasprotna mnenja, in ker je
in mora biti resnica samo ena, mora priti po dobrih šolah njeno spoznanje.
Po pomnoženih šolah mislijo „pionirji nemške kulture“ pri nas svojo narod-
nost raztezati na izgubo slovansko, mi pak se trdno zanašamo, da bodo ravno
zboljšane šole temu od nekaj cvetočemu pionirstvu nepredrljiv jez zgradile,
da nas bodo ohranile, kar smo in da bomo na domači podstavi vsajali stebre
močnega poslopja za bodoče čase na korist svojim vnukom.

In baš zato se nam med vsemi predlogi, ktere je ali misli vlada,
ktere so ali bodo posamezni deželni odbori deželnim zborom in posvetovanjem
stavili, predlog o šolah mnogo najvažnejši zdi.

In kakor smo se zastran pravice našega narodnega jezika obrnili
v prvi vrsti na deželni zbor kranjski, opomené, da naj bi se najprvo sreč
Slovenije do zdravega življenja dokopalo, tako tudi zastran narodnih šol vse
Slovenstvo oči obrača najbolj v Ljubljano dasi tudi v Gorico in Gradec in
narodnim poslancem zabičuje in zatrjuje tirjatev: Odločno energično skrbite
in zahtevajte narodnih šol, ktere so podloga vsega dobrega kar nam dobiti
morete.

Upamo od deželnega zbora kranjskega in goriškega, da bosta strogo
in principijelno varovala ta imenitni del deželne avtonomije. Pionirstvo „nem-
ške kulture“, katero v državnem zboru vlada in meni, da mora po vsem svetu
raznašati svojo zveličavnost ne vprašaje ali se hoče sprejemati njegova germa-
nizacija ali ne, to pionirstvo je važnost šol za svoje namene ravno tako spo-

znalo — če ne bolje — kakor jo spoznavamo Slovanje. Modro je po tem
tacev za svojo korist v kompetencijo državnega zbora spravilo tudi šole.
§. 11. lit. i zakona 21. decembra 1867, s kterim se osnovna postava o držav-
nem zastopu 26. febr. 1861 spreminjuje, pravi: V delokrog državnega zbora
spada: „Določevanje načel pri učevanju v ljudskih šolah in gimnazijah.“ Mi sme-
mo upati, da bode zlasti ljubljanski zbor posnemal Poljake in z direktnimi
sklepi protestoval, da se mu s tem raztegljivim paragrafom jemlje ena tistih
prav, brez ktere je vsa druga deželna avtonomija ničeva. Če nam druga
ne puste kakor špitale, najdene otroke, spašnikov razdeljenje, potrditev za zi-
danje kacega podrtega mostu, bogme, potem je pač čudna vsa vedno obetana
„razširjena deželna avtonomija“. Pričakujemo toraj, da bode kranjski zbor
ponovil svoj predlog — kateri pa se more denašnji dan strožeje staviti —
predlog o enakopravnosti, ali kar se kranjskih gimnazij tiče, ktere naj imajo
slovenski značaj — o pravici slovenskega jezika na glavnih šolah in gim-
nazijah. Glasoviti §. 19. glasovite ustave naj tu z vlado vred kar se nas Slo-
vencev tiče prestane ognjeno skušnjo, skušnjo s svojim pravicoljubjem in svo-
jim liberalstvom, katero nam je piškav oreh, dokler so po Slovenskem šole po-
lovične in take, kakor so bile doslej.

Iz deželnih zborov.

(Izv. sporočilo.)

Ker se v 3. seji deželnega zbora kranjskega ni nobena reč
in merito pretresavala ampak izročili vsi predlogi posebnim odboru, bomo
poročali o dotičnih predmetih, kader se vrnejo iz odborovih posvetovanj.

4. seja deželnega zbora kranjskega 27. avg.

Dnevni red: 1. predlogi dež. odbora zaradi spremembe dež. volilnega
reda. O tej točki poroča dež. odbornik dr. Costa obširno.

Nasvetuje se nova postava, po kateri se volilna pravica razširi: a. pri
občinskih volilcih: b. pri mestih in trgih in c. pri velikem posestvu. O po-
sameznih spremembah hočemo govoriti, kedar ta reč iz odseka zopet v zbor
pride. Kromer kot zastopnik velicega posestva se ustavlja v daljnem go-
voru, da bi tudi drugi, ki nimajo svojega posestva v deželni knjigi zapiša-
nega, a vendar 100 gl. plačujejo direktnega davka (brez vojne priklade), volili med
velikimi posestniki češ, da ima pravico le državni zbor spreminjati volilni red
vsled §. 7 temeljnih postav dne 21/12 1867, in strahuje, da cesar ne bode potrdil
te nove postav. Njemu odgovori dr. Toman dokazuje, da ima le dež. zbor sam
in pa cesar pravico, a nikakor tudi drž. zbor, deželno ustavo spreminjati; naša
dolžnost je avtonomijo razširjati, in volilni red ravnopravno v vsakem obziru
predelati, da pridejo kedaj v naš kranjski, slovenski zbor le domači narodni
poslanci, ne pa tuji ljudje, ki nas hočejo s svojo idejo osrečiti, po kateri sreči
nihče nas ne hrepeni (Pohvala). Nasvetuje tedaj, da se ta predlog izroči
novemu odseku 9 udov, kar zbor prejme. Izvoljeni so v ta odsek: Kromer,
Costa, Gariboldi, Kaltenecker, Langer, Toman, Svetec, Bleiweis, Tavčar.

2. Predlog dež. odbora zaradi potreb deželne pisarnice. Dež. odbor-
nik Kromer predlaga, naj se vsakemu predstojniku dež. pisarnice in pomočnim
uradov dá za celo leto znesek v denarjih, namestu luči, drv, itd. Ta pred-
log se izroči po nasvetu Tavčarja finančnemu odseku.

Listek.

Igranje v Homburgu.

Homburg, 22. avgusta [Izv. dop.]

Roulette, rouge et noire! Trente et Quarante! redde mihi florinos
et Napoleond'ors meos! S tem vsklikom imam začeti denašnji listič, v kterem
nameravam o največi slavi mesta Homburga govoriti. Duša Homburgu je
banka za igranje, Spiel-Hölle. Da ni te, bil bi Homburg mestice brez
vsega pomena, le malo kdo bi razen najbližnjih sosedov za-nj vedel. Celo
mesto, kakor je zdaj nekoliko odličnejega, postalo je, od kar se je banka
priviligirala in ustanovila, to je od l. 1831. Tako imenovani Kurhaus ali
Kursaal v kterem je banka z štirimi mizami za igranje, je menda naj lepše
priredjeno poslopje te vrste v celi Evropi; tukaj je vsaka priugodnost, saloni
ali sobe, po kterih se lahko surehajaš ali kjer počineš ali plešeš, ali prav
izbrano muziko poslušaj, ali se v društvu razgovarjaš; v sobah za čitanje
nahajaš vsakovrstnih časnikov, največ angleških in francoskih, pa tudi kako-
šnih šest ruskih, berila ti je na izbranje in do volje vsakoršnega po jeziku
in zadržaji. Od Kursala malo navzdol je krasno prirejen kurgarten, za po-
čitne zabave in sprehajališča; — a vse te priugodnosti, ki milijone stroškov
stanejo, moreš uživati brez ikakšne plače. Povsod smeš svobodno vstopiti in
povsod ti brezplačna postrežba, vse plačuje in preskrbuje banka. Vse je v
Homburgu banka; kot ljubeznjiva mati skrbi za vse, pa grenka je osoda, in
mного mnogo grenkejša Homburžanom, dnevi njenega življenja so štetil!
Bismarkova volja je železna in z letom 1872 ima umreti. Lahka naj jej bode
zemlja! Se ve da vsi moralisti jej rane smrti želijo in predolgo se jim do-
zdeva še tri leta in nekoliko mesecev na njen pogreb čakati; vendar kedar
moralist v Homburg priroma, pozabi vse svoje moralne stavke proti igranju

za denar in — igra. Temu pa se res nikakor ni čuditi. Ko sem dojdeš, te
igranje gotovo toliko zanimiva, da si ga ogledaš. Že od daleč moreš slišati
neprestano rožljanje z denarom, prav kakor v kakošni kovnici, kjer bi se
kovalo. Stopiš v salon in okolo miz zagledaš gnečo ljudi, starih in mladih,
ženskih in moških, ki vsi neprestano na mizo strmijo. Približaš se jim, in
začneš z njimi na mizo zreti, na katero vidiš da se vsako minuto kupov sre-
bra in zlata in bankovcev usiplje in zgine; kroglica se zavrti (roulette), ali
karte se vržejo (trente et quarante) in osoda je odločena; sicer vidiš v tre-
notku, da z naj menj pol mize bankini opravniki ali grabežniki (croupier)
zlato, srebro in banknote s svojimi grabljami pograbijo, pa istotako tudi
vidiš, kako ugodna je sreča tvojim sosedom bila in jim njihove uloge po
dvojno, trojno, peterno, deseterno itd. povrnila. To te zanimava, stopil je
že ravno kteri tvojih znancev k mizi, ki nikakor ni strasten igrač. Ta vlož
za šalo en Napoleondor, in glej sreča je njegova, in v petih ali desetih
minutah za svojih 20 frankov, ktere je sreči v krilo vrgel, nad 1000
frankov dobi, kar je gotovo prav dobra šala. Hej, si misliš, za šalo tudi
jaz stavim par goldinarjev: položiš ju na mizo, prvokrat še s trepečo roko,
a glej, srečen si, dobiš in smeješ se sam pri sebi, kako ti je banka v tre-
notku tvoje goldinarje pomnožila. S tem si storil prvi korak, „il n'ya que
le premier pas qui coute“, po tem je vse lahko, misliš si, na tem denaru
ki sem ga priigral, mi nič ni ležeče, lahko ga zopet zastavim, če ga izgu-
bim ali ne, imam zato šalo in zabavo; staviš zopet in dobiš, staviš dobiš
tretjokrat, morda še četrto, peto ali šestokrat, po tem zopet nekolikokrat
izgubiš, a to te nikakor ne oplaši, temuč prava izguba ti prvokrat strast
pošegeče za dobiček igrati in zato nemudoma zopet staviš, da bi izgubo na-
zaj dobil; pri tem pa se ti že več vredno ne dozdeva z goldinarji igrati;
počneš z zlatom, staviš en Louis, staviš dva, tri in tako naprej — eto ti
igralca za denar! Za denar, kateri si priigraš, ne čutiš nobene veljave, a

velik hrum med nemškutarji in po nemških listih, ki se iz znanih virov obilo postrezajo. Nemški odborniki so boje sklenili, da ne gredo več v mestni zbor, dokler bo dr. Costa županoval, kar so tudi že vladi naznanili. Kaj bo iz tega, ne vemo. Strast sprave ne bo rodila. Karakteristično za mestnega zbora nemško liberalno (?) večino je to, da tirjajo, naj se policija mestu odvzame in vladnim rokam izroči. Pri nas v Ljubljani ni čudo, če nekteri liberalstvo s policijo identificirajo, res je žalostno, da ima liberalizem pri nas, kakor drugod reprezentante, ki so vse pred kot res liberalni.

Iz Goriškega (nam je došel od veljavnega starega slov. domoljuba ta le klic:) Slovenskim študentom, ki so imeli 14. avgusta 1868 shod v Ljubljani. — Grški dijaci v Atenah so pred nekterimi leti zahtevali od vlade, naj jim odpre vseučiliščno biblioteko tudi po noči, da porabijo kolikor je le mogoče zlati čas mladosti svoje, ki so jo posvetili divnim muzam. — Čutili so namreč ti domoljubni helenski mladeniči in prepričani so bili, da morejo in ultima analizi le znanstva in narodna omika zopet povzdigniti iz propada narod klasičnih prededov in osvoboditi ga turškega jarma. Dobro se spominjamo, da je vlada rada dovolila izvrstnim dijakom to prošnjo. Po vsi Evropi so hvalili te domoljubne, omike željne mladeniče, in posebno so jih slavili nemški časnikarji.

Vi pa gospodje ste 14 avgusta veliko večega in krasnejšega zahtevali od naše vlade: narodna učilišča vsake vrste, in posebno nam Jugoslovanom nepotrebno universo v Zagrebu.

Znano nam je tudi, da so francoski dijaci večkrat se bojevali za svobodo in za slavo velicega svojega naroda.

Znano je dalje, da so ob Napoleonskih vojnah nemški študentje navdušeni bili za narodnost in svobodo germansko, in zbrali so se leta 1817 v gradu Vartburškem, kjer so sklenili, da se bodo borili v prvi vrsti za take ideje. —

Vi pa gospodje ste se brez hrupa zbrali v beli Ljubljani in ste tirjali odločno, naj se vpelje v življenje narodna učilišča spoznavši, da po tem edino pravem potu skrbite najbolj za narodnost nam milo in predrago, ob enem pa tudi za svobodo in za vsakvrsten napredek.

Pa v pravem času ste to zahtevali, kajti zdaj se imajo zidati po slovenski zemlji razne železnice gotovo koristne deželi in celi državi; ali slovenskemu narodu utegnejo zelo nevarne biti, ker se bodo na postajah in v tvornicah bodočih naselili tujci, ki bodo zmerom bolj potujčevali naš narod. Tej in družim nevarnostim more se v okoli priti pa le s tem, da se osnujejo brez zamude narodna učilišča.

Po tem takem ste o pravem času povzdignili svoj glas z narodom vred, za vse, kar je narodu našemu prepotrebno, in obljubili ste, da boste zares in marljivo delali na neizmernem duševnem polju, kar mladost posebno diči. Slava Vam!

Iz Gradca. 27. avg. [Izv. dop.] (Košček političnega momenta in moža.) Po dvanajdnem počivanju, katero si je večina deželnega zbora privoščila pri živinski razstavi v Šmarji, videlo se je zbornici, katero je le malo občinstva a tudi ne premnogo poslancev obiskalo, da še trpi pod težino državnih govorov, s katerimi si je g. M. Kaiserfeld olajšal svoje decembrske srce in nadomestil, kar je zamudil pri „Schützenfestu“. Ker se vsa politična važnost tekočega tedna koncentruje okoli tolstih pinogaverjev, kampečanov itd. razstavljenih v Murični dolini, vsakako pa 25. in 26. dan avg. 1868 več štejeta v zgodovini štirskje dežele, kakor deželnega zbora seja 27. avgusta, ker bota namreč deželni blagajnici ali prav za prav nadačencem še enkrat toliko petakov izpulila, naj pa brez zamere in razžaljenja raje povem nekoliko o živinski razstavi. Zopet pa naj nihče ne pričakuje, da bi Vam popisal, koliko palcev visoke voliče in drugo živinico sem tú videl, kako so plezali dečki po visocih mlajih, kako se je nekterim v glavi zvrtilo, tudi naj molčim, kako so se darila delila, saj itak veste, da vsaka zasluga najde svojo plačo. Brez važnosti je, da je bil razen družih poslancev tukaj nazoč grof Gleispach, namestnik Meczery, minister Potocky, baron Doblhof in Washington. Minister Potocky in podpredsednik Washington sta sicer prav lepo in umno govorila, a vse le o kmetiji, blagostanju, živinoreji. Možja sta mi smilila, iz nju ne bo nikdar nič več. Dandanes ko se v nobeno tarčo ne strelja brez političnega govora, ko vse politikuje, kar stoji in leži, dandanes naj bi ust ne odprl, kdor noče o ustavi, državi, o Čehih in Nemcih govoriti. Vzlasti pa če je kakor g. Potocky ob enem tudi minister, toraj za politiko še bolj predistinovan, kakor kaka druga človeška duša in si ljudstvo že pri njegovem nastopu na oder kaj posebno tehtne politične pijače in sicer „iz naj bolj zaslugjivega vira“ pričakuje. To je naš Kaiserfeld celo drug mož in g. Beust ni nikdar huje pregrehe nad Avstrijo storil, kakor tedaj ko ni Kaiserfelda za ministra priporočal. Nasledki se že kažejo; pa saj je še čas. Nekteri so Kaiserfeldu sicer zamerili, da je šel med živino, če tudi gladko in dobro rejeno, politikovat — kakor jaz mislim, celo po krivem in takole sodim: Če se je On, od česar rojstva smo začeli šteti ne le novo ero, ampak vsa leta pred in kasneje, pustil roditi v družini betlehemskega voliča in oslička, zakaj bi Kaiserfeld ne pritisnil novi dobi nekoliko pisanih zaplat, da jej goloto pokrije, v obližji štirskih pitanih četveronogačev.

Kakor slišimo zdaj deželne glavarje pri vsaki seji naznanjati, da more zbor veljavno sklepati, tako je Kaiserfeld tekoj v malem govorčku konstatoval, da je bila „skupščina“ v Šmarji političen moment, kar je sklepil iz tega, da je bil nazoč tudi njegov kolega, prvosednik kmetijske družbe dolénjeavstrijske, baron Doblhof; ker je tudi Kaiserfeld enake družbe predsednik, prišlo bi če bi ta „politični moment“ po bratovsko delili, vsaj polovica tega momenta na Kaiserfelda, kar tu zaznamujemo prihodnjim zgodovinarjem v porabo. — Vmes so tudi drugi „orniki“ „schützenfestovali“, a ni eden ni pokazal, da bi bil govore pri dunajski strelski svečanosti s toliko koristjo slišal ali bral, kakor Kaiserfeld. Sicer res ni povedal ali govoril kot predsednik drž. zbora, ali kot prihodnji minister, ali v kaki drugi lastnosti, a zadostuje, da je govoril kot — Kaiserfeld. Non quis, sed quid! In kak političen napredek se kaže med onim njegovim govorom, ko je srdito

povdarjal, da bi z veseljem pozdravljal razpad Avstrije, ko bi vsahnila nemška hegemonija in pa med današnjim, ko sicer tudi opominja na razpad, a že diplomatično nadaljuje: „Avstrija in ustava, to je naš bojni klic, in ko bi ta boj tudi nesrečno končal, nas Nemcev v Avstriji ne bo nikdar konec“. Mož je govoril te besede s tako hitrostjo in trepetečim glasom, da se še le danes spominjam Kaiserfeldove narodne transmutacije, katero je 26. avg. 1868 dovršil. Blagotinšek je bil najpred, nedavno še pohlevni „Adoptivsohn Germanias“, posinjenc germanski, 26. avg. pa že sans gène — Nemec. Med govorom nisem mogel tega premissljati, kajti popolnoma mi je duške zaprlo, ko je veliko besedo skromno izustil, „da je ustava poroštvo ustavnega življenja, in da bi bil konec take ustave tudi konec Avstrije“. Na marsikteri njegovih stankov sem se še le danes domislil, ko sem ga zopet videl na glasihi na glavi z visocim cilindrom, kteremu so rumene dlake po koncu stale, ali zavoljo visocih misli, ki so se pod njim kuhale, ali zavoljo nove šege, tega nisem mogel spoznati. Ko je z elegantnim „španšorčkom“ vdaril med potjo po kolcu pred njim stoječim, opomnil me je svojega žuganja proti onim, ki se v „oslepljeni oslariji proti ustavi boré“. Pol njegovega govora bi bil rad pozabil, ko bi bil mogel zvedeti, ali je bil udarec namenjen protustavnim „Wenzerläuserjem“, kterih si je dva iztisa kupil, ali pa je zabijal v duhu zadnji žebelj v avstrijsko ustavo. Ko sem ga imel tako mirnega pred seboj, in niso njegove roke kakor med šmarnim govorom mrzlega deževnega zraka raztepale, ampak mu mirno visele okoli zaslužnih prs, tako kakor kaže tole znamenje: () domislil sem se polubljeja, kterega je dal „bürgerminister“ dunajskemu „bürgermeistru“ in le obžaloval, da tudi naš „Bürgerpräsident“ ni horizontalno vzdignil tako pripravnih rok, ter se na prsi vrgel kacemu „Bierkrugpolitikarju“. Že sama ta misel mi je ogrela vtrpno srce in ožela krokodilovo solzo; med kapanjem pa mi je zginil Kaiserfeld iz oči in tudi iz — misli.

Iz Dunaja, 26. avg. H. G. [Izv. dop.] Dobro je, da imamo v svoji narodni borbi, v borbi za ohranitev svojega slovanskega značaja, sovražnike pred seboj, katere poznamo, kterih namere vemo, in kterim ne verujemo lehkomisljeno, ako si sem ter tje na svoje lice prijazno, nam dobrohotno zagrinjalo pregrnejo. Tako nismo v nevarnosti, da bi omahovali, da bi se jim zaupali in ne hodili po svojem za dober spoznanem potu. Dunajskim listom ki vladajoči nemški stranki služijo, in o kterih lahko mislimo, da izgovarjajo prave misli te vladajoče stranke moremo od dne do dne menj očitati, da niso odkritosrčni. Stara „Presse“ na pr. pravi: „Ako se Avstriji posreči elemente razdrobljenja (t. j. menda nas federaliste), kteri jo v nevarnost postavljajo, udušiti s trdno roko, potem se more nemško-avstrijstvo brezobzirno kakoršni koli Nemčiji udati. Da bi sicer kakor oropani, kakor bankrotjerji v Nemčiji šli, zato bo Rusija skrbela itd.“ Ali ni to za nas dovolj jasno, kaj hote cislajtanski dualisti? Ali ni jasno tudi tistim, kteri mislijo, da je dobro, če se ti in taki naši državniki podpirajo? Tedaj le kot oropani, t. j. brez nas Slovanov, se nočejo „brezobzirno kakoršni koli Nemčiji udati?“ Tudi nas bi radi gori potegnili; radi bi da bi tudi mi tje gori gledali! Komur to ni dovolj jasno, kdor še veruje, da nam je prave liberalnosti od avstrijske nemške stranke naravnost dane pričakovati, ta naj bere ta-le izpoved v stari vladni „Pressi“. „Naj nam gre za izgubo svobode ali narodnosti (smešno, presmešno, da Nemci govoré, kakor da bi se bali od nas za svojo narodnost) le eno geslo je za nas, ali smo: kladivo ali nakovalo. Kladivo ali nakovalo! In ker gotovo poslednje nočete biti, hočete biti kladivo za nas? Kovati, tolči, tepsti, zatirati Slovanstvo! Kedaj je kje kak slovanski časopis to preliberalno navelo, to čiste krščanske ljubezni polno, to bratovsko in spravedljivo, in izvrstno maksimo postavil? Le nemški list, ne samo stara, lani enkrat tudi nova Presse je storila isto izpoved, z istimi besedami, nemškega pesnika Goetheja, kteri pa gotovo ni te besede, ko jih je pisal, tako mislil. Kládivo ali nakovalo! Dobro!

Mi Slovanje avstrijski nočemo biti in ne mislimo biti kládivo, ali skrbeti hočemo, delati hočemo in gibati moramo, da tudi nakovalo ne bomo dolgo več! Toraj živili Čehi! Živil Poljak Smolka! In kedar bom čul, da so naši slovanski poslanci svoje prijatelje iz dunajske lesenjače, kteri iz „Press“ govoré, spoznali in zopet Slovanje postali, bom iz vsega srca pristavil še najraje: Živili slov. poslanci!

Nova „Pr.“ je ravno tako odkritosrčna. Ko tepe po Čehih, tepe po vsem Slovanstvu, kakor tudi pové. Primerja sebe in svojo stranko, vladajoče cislajtanske Nemce, koklji (bene!) ki ima izvaliti mnogo ausgleichs-jajec, ki so se založili zdaj po deželnih zborih, pa pravi, da posla tega valjenja ne prejemlje. Njej je vse pogajanje že dokončano; kar je bilo dati pravic, so dane, s Slovani ni pogodbe, ker te bi prinesle le federalizem. Pri pogodbi z Ogrsko so izgubili (čujte!) samo Nemci. Samo Nemci so ta ausgleich drago plačali, kajti tje noter v Erdeljsko so bili poslali pionirje germanizma, kterih delo je za Germanijo izgubljeno. Ko bi se dalje pogajali zmerom več izgubljajo Nemci. Na tej strani Litave so (čujte!) nemška tla. Lump (schelm) bi bil kdor bi zemljo iz rok dal, ktera mu je 1000 let zgodovina prilastila. — Tako pišejo listi ki so vladi blizu. Kdor ima oči naj gleda. Če nočemo pogubljeni biti, delajmo. Če hočemo podporo imeti, iščimo jo pri prijateljih in Slovanih in ne tam, kjer je ni.

Iz Peterburga, 5./17. avg. [Izv. dop.] V tujski in kalužki guberniji prostor, na katerem se premog nahaja 20.000 □ vrst meri, 170 vrst na dolgo od izhoda proti zapadu in 120 na široko od severa proti jugu. Premog tu leži na debelo in se da z majhnimi stroški kopati. Več stoletij neprehoma bi se ga dalo 25 milijonov pudov na leto skopati.

Še več ga je ob Donu. Izvrstna mapa, ki sta jo brata Nosova napravila, nam dokazuje, da tu premog v 60 skladih leži, sklad pod skladom. Teh skladov je 44 taci, da že zdaj dobro vrže obdelavati jih, nekaj prav z malimi stroški. Preračunilo se je, da tisti skladi ob Donu, ki se lahko obdelati dadé, 32 milijonov kubičnih sežnjev premoga imajo. Ako računimo kubičen seženj po 500 pudov, bi omenjenih 44 skladov 16 biljonov pudov

3. O predlogu dež. odbora zarad postave za pasji davek v mestnih in selskih občinah poroča dež. odbornik dr. Bleiweis in se sprejme postava nasvetu:

1. Vsaka mestna in selska občina sme pasji davek vpeljati.
2. Ta se za vsakega psa razen tistih, ki so za varstvo posameznih ležečih posestev neobhodno potrebni, v letnem znesku od 1—3 gl. a v glavnem mestu do 4 gl. od lastnika psa na korist občinske blagajnice prejema.
3. Vpeljava tega se mora dež. odboru naznanjevati.
4. Predlog deželnega odbora zarad vpeljave nekaterih občinskih davkov tudi se izroča po nasvetu Tavčarjevemu ustavnemu odboru. Prihodnja seja jutri.

3. seja deželnega zbora štirskega 27. avg.

(Izv. sporočba.)

Deželni glavar grof Gleispach prične sejo ob 10 ¹/₄ uri dopoldne. Prvikrat sta nazoča slovenska poslanca dr. Razlag in Herman. Prebrani zapisnik 2. seje se potrdi in poslancu Lenčeku dovoli odpust na 8 dni. Predsednik naznanja mnogo peticij poslanih deželnemu zboru.

Perovodja bere predpisano obljubo, v ktere znamenje novi poslanci dr. Michl, dr. Heschl, Scholz, Brandstätter in dr. Tunner predsedniku v roke sezejo.

Na dnevnem redu stoji osnova postave, da ima na Štorskem nehati politično dozvoljevanje k zakonu. Po nasvetu prof. Schreinerja se tekoj prične posvetovanje ali kakor se je potem pokazalo suho glasovanje o postavi sami, ktera se potrdi.

Vladini predlogi, ktere smo itak našli v zadnjem listu, izročé se posameznim odborom, in se je po nasvetu dr. Schreinerja volil poseben ustaven odbor (15 članov.)

Odbor v pretresovanje novih volitev je izročil svoje sporočilo, v kterem priporoča naj se v deželni zbor dopustita Sessler in dr. Schmidt, a ne dr. Dominkuš, torej zopet stari: Ceterum censeo! Besedovanje in glasovanje o tej za nas Slovence važni zadevi se je preložilo na prihodnjo sejo, ker je poslanec treba preučiti odborovo sporočilo. Prihodnja seja bi vtegnila zelo zanimiva postati, ker smo čuli, da se hočejo slov. poslanci, posebno dr. Vošnjak, Herman in Razlag krepko vstavljati volitvi dr. Schmidta a krepko zagovarjati postavnost volitve dr. Dominkuša.

Tudi sporočilo deželnega odbora v zadevah rogaške kopelji se je izročil finančnemu odboru.

H koncu se je volilo nekoliko novih odborov. Izmed Slovencev so voljeni Lenček v cestni odbor, dr. Razlag v odbor za vinsko šolo v Mariboru, v ustavni odbor Herman in dr. Vošnjak. Prihodnja seja v saboto, dr. Schöffler bo podpiral svoj predlog zarad zaupnice.

Rodoljubi!

C. kr. deželna vlada je potrdila pravila društvu za brambo narodnih pravic.

Na tej podlagi se tedaj sme pričeti delovanje njegovo.

Namen društvu je: braniti in vresničevati pravice slovenskega naroda, vzlasti popolno narodno enakopravnost v vseh razmerah javnega življenja.

Dasiravno se gledé na blagi ta namen samo po sebi misliti more, da vsak rojak naš, vsak prijatelj naroda našega in domovine naše, in sploh vsak poštenjak, ki vsacemu ljudstvu privoščí, kar ljudstvu gré, z mislijo in srcem stoji v vrsti našega društva, vendar se mora to ljudoljubno sočutje pokazati s tem, da se rodoljubi vpišejo v društvo, da tako zastopano po obilih udih, stopi častljivo in mogočno pred svet.

V to imé pošilja Vam, Slovenci! osnovalni odbor to pismo, ktero Vas uljudno vabi, da stopite v kolo narodnega društva.

Potezaje se za pravice naroda slovenskega je njega duševni in materijalni blagor društvu glavni cilj in konec. Vse tedaj, kar spada

toliko bolj čutiš izgubo denarja, kteri si zaigral. Toraj, kedar ti je sreča desnico odtegnila, staviš naprej in naprej vedno v nadi da izgubo nazaj dobiš in boljše povrnili. Srečen, komur se povrne! Igranje traja neprestano vsaki dan izvzemši nedeljo od 11. v jutro do 11. v noč. Dobiček bankin je silno velik, sodi se lahko po tem, da banka ima pre vsak dan od svojega dobička po 15.000 do 20.000 gold. različnih stroškov plačevati, in vendar pri vsem tem kaj dobro izhaja in bogati. Pa temu se ni čuditi. Dohajajo sem mladi in postarani napušniki, kterim je sreča brez vse njihove zasluge in brez njihovega lastnega truda nezmerno bogastvo podelila, ljudje, ki se niso nikdar za denar potili in trudili in zato nikakor veljave njegove ne poznajo. Takošne prikazni tedaj bahaje se z svojim bogatstvom brez vsega premišljenja silno visoko stavijo, in mnogo ti je lahko prilik videti, kako kteri takošen napiže v malo minutah po 50.000 frankov zaigra in jih tako banki za porabo pokloni. S takimi ljudmi človek res nima nobenega usmiljenja; pa pomilovanja so vredni ljudje, ki svoje pičlo jim odmerjene goldinarje v upu si jih brez truda pomnožiti, banki znosijo. Zato čim prej ta zapeljiva in škodljiva naprava mine, tim bolje. Igra za denar je zlo, in iz zla se more le več zla narediti. Enako kakor igra, ruši na takošnih krajih moralnost naposiren demimonde, kterega se preobilo nahaja. A stvar je tudi naravna. Ena strast rodi drugo, kakor ena razuzdanost več drugih. In tej zapeljivosti se ne uda samo mlad in neskušen zapravljevec, temuč tudi mnogo oženjenih gavranov, ki doma svoje žene zapusté in tukaj po svoje živé. Koliko bogotašev je izgubilo že tu ogromen del premoženja, koliko nesrečnih, obupnih, dušno in telesno potrtih ljudi je zapušča je ta Homburg moglo reči:

Dives eram dudum —

fecerunt me tria nudum:

alea, vina, Venus —

per quae sum factus egenus.

všobirno to okrožje, bode skrb društvu našemu. Zato bode obračalo svoje oči na šole, urade in v obče javno življenje, — v občinske in deželne zastope, — na gospodarske in obrtnijske zadeve, sploh na vse, kar zadeva srečo ali nesrečo naroda našega. Dolžnost mu bode tam, kjer zapazi napake ali krivico, da povzdigne svoj glas zoper nje do tistega mesta, ktero napenosti pravo, krivici pravico nadomestiti more.

Kakor pa je dolžnost društvu, da čuje nad tem, da nikjer škode ne trpijo narodove pravice, tako pa tudi društvo naše ne bode zimar puščalo buditi narod, da se sam na postavni poti poslužuje svojih pravic in da ne drži križema rok, kjer je zedinjene pomoči treba v to, da se odstranijo zapreke, ki so na poti vresničenju narodnih pravic, — in ovirajo blagostan ljudstva, a da se tudi narod prebudi v to, da se poprime vpeljave koristnih naprav, ki ga peljejo do prave višje, vsegdar krščanske omike in mu lajšajo življenja bremena.

Da pa se bodo izvedele želje in potrebe naroda, sklicevali se bodo društveni občni zbori pa tudi ljudski shodi (tabori) pod milim nebom, in to, kar se bode sklenilo v tacih očitnih skupščinah, ne pri zaprtih vratih, izročilo se bode ali v obliki naznanila ali prošnje ali pritožbe deželnemu zastopu ali vladi.

Karkoli pa bode delalo društvo, v vsem mu postava bodi vodilo. V vsem svojim delovanju pa tudi ne za trenutek ne bode zabilo tega, da Slovincu je sveta vera njegovih očetov svetinja, ktera se nikjer in nikakor žaliti ne smé.

Ker nam pa je vsem Slovincem eno edino načelo: sreča in blagostanje našega naroda pod krilom mogočne Avstrije, in ker nam je v politiki še bolj kot drugje zložnosti treba, po postavah pa politična društva ne smejo imeti podružnic in tudi ne smejo v zvezi biti z družimi političnimi družbami; zato je neobhodno potrebno, da se primemo vsi enega društva, da ostanemo zložni v mislih in željah in zložni v djanji svojem; — evo! nov korak do celokupnosti slovenske.

To, mili nam rodoljubi, so želje osnovalnega odbora, kteri tem več pričakuje nemudoma obilih oglasov, ker le potem se kmalu more sklicati prvi občni zbor, ki si po svojih pravilih voli nov odbor, da se po njem začne krepko društveno delovanje.

Zato rodoljubi iz vseh okrajin slovenskih! čujte vabilni glas odborov. Stopite vsi, ki Vam srce bije za blagor domovine naše, v kolo društva; saj znate, da le „z družena moč“ velja! Nihče naj se ne skriva plah, kjer gré za svete pravice naroda! Trojica: „za vero, dom, cesarja!“ ki vsegdar bila je geslo narodu slovenskemu, bode tudi voditeljica društvu našemu v vsem njegovem delovanju, in pod to zmagonosno zastavo vabimo Vas v združbo domačo klicaje:

„Bog živi narod slovenski!“

V Ljubljani 20. avgusta 1868.

Osnovni odbor društva za brambo narodnih pravic.

Dopisi.

Iz Ljubljane, 26. avg. [Izv. dop.] (Dr. Klun in njegovi volilci. Ena brošura, ki še le bo.) Denes smo neizrekljivo veselje doživeli, da je zopet prišel v Ljubljano, v deželni zbor, naš v svojem sekcionskeštem odsevu bliščeči se dr. Klun. Mislili smo mi v Ljubljani in morda še marsikdo, saj se je celo po časopisih bralo, da ta mož ne bo več prišel v deželni zbor. Mislili smo, da se bo v svoji ministerijalni kanceliji na Dunaji prav šegavo in samodopadljivo v pest smijal. Ali v Ljubljano je prišel pa se je vsel k Dežmanu — nobile par fratrum — in Kalteneckerju. — Od njegovih volilcev — večine ljubljanske kupčijske zbornice — se govori, da mu bodo nezaupnico poslali. Prav! Debelo se mora tacim povedati. Sicer se jih ne prime. Ko je dr. Klun po časopisih svoje razjasnilo razglasil ob priliki, ko so ga v dunajski kupčijski akademiji ob službo deli in je tam djal, da je ta slab patrijot, kdor tudi materijalno ni pripravljen žrtvovati kaj za svoje prepričanje: bili smo tega gotovo vsi veseli in hrvaški listi so tedaj kazali dr. Kluna svojim uradnikom za izgled. Kakošna je bila ta žrtva smo kmalu sprevideli, ko se je Klun v rajhsratu presel od Slovencev proč med nemški centrum, je jel z Nemci glasovati in je postal sekcijonsšef! Takó je ta mož umel, kaj so materijalne žrtve? Dr. Klun se izgovarja menda, da se je ločil od Slovencev je vzrok to, ker bi bili vsi vprek ultramontanci in klerikalci. To mu je tisti luknjasti plašč, s katero tudi Dežman svoje odpadstvo odeva. Je-li pa to vzrok, da se postane protinaroden! Prepričanje, značaj, delo za idejo, to spoštuje vsak pošten človek. Omahljivosti pak, ki denes eno devizo podpiše, jutri za drugo dela, nobeden. Zato smo preverjeni, da tudi protinarodna stranka izven Ljubljane ni posebno vesela, da je dr. Kluna dobila. In tudi mi nismo mnogo izgubili. Kdor ne prinese srca za našo reč, srca za blagor slovenskega naroda, ta naj ostane, kjer je; tacih delavcev nam ni treba, taki nam več škodujó, kakor koristí. Od ljubljanskih pravkov pa mislimo, da se sme pričakovati, da bodo izdali tista pisma, s kterim so mislili, da so Kluna za narodno stvar priklenili, na beli dan, da bo svet sodil, kaj je mož beseda.

Konstitucionalno nemško društvo v Ljubljani ima v torek sejo, v kteri pride predlog na vrsto, da se izda slovenska brošura o medverskih postavah, ktera naj se med narod po Kranjskem raztrosi. Zakaj se nemška brošura ne izda? Saj Velikonemci trdite da je Kranjsko „deutscher Boden“! Tedaj medverske postavé!? Zakonske postavé je toraj najbolj treba našim kmetom razlagati? Mi se s to mislijo ne sleparimo, temuč mislimo, da jim je treba dobrih šol na podlogi jezika, ki ga umejo, da jim je treba poduka o knežijstvu in raznih družih rečeh mnogo mnogo bolj, kakor o zakonskih postavah. Hic Rhodus, konstitucionalno društvo! Nemamo nič zoper to, če nam pomagaš z dnarji in djanjem v poštenem delu. Sicer pa poznamo se!

Ker se župan dr. Costa na nezaupnico nemške večine noče od županstva umekniti in v slovenski Ljubljani nemškemu županu prostor napraviti, je

premoga dalo. Ako bi se ga porabilo na leto 1000 milijonov pudov, bi ga bilo dosti za 16.000 let. In ko bi se ga porabilo celo toliko, kakor se ga na celem Britanskem na leto nakopluje (ne porabi se na Britanskem ves, ker se razpošilja na vse kraje), namreč 6220 milijonov pudov, dosti bi ga še za več kot 2000 let bilo. Razen Alabame v Ameriki ni nikjer tacega prostora s premogom, ko ob Donu; kar pa se števila in debelosti skladov tiče ni ga morda na celem svetu. Samo gledé globočine, do ktere segajo nekteri teh skladov, je zapadnja Evropa na boljšem. Toda ti se ne bodo pred načeli, da bodo drugi spraznjeni. Pri iskanji premoga se je našlo veliko krajev z železno, bakreno, svinčeno in srebrno rudo. Železnici, ki bo peljala iz Kurska čez Harkov do azovskega morja, ravno povprek teh rudnikov, gotovo voznje ne bo manjkalo. Začetek z domačim premogom za rabo železnice je že storjen. Vlada je naredila pogodbo z lastnikom lapotkovskih jam (v tuljski guberniji) za 440.000 pudov na leto po 2 kopeka pud; kar se ga bo porabilo več, namreč pri železnici, bo veljalo le 1½ kopeka.

Kavkaz bo kmalu obljuden. Po celi Ukrajni, od Črnigova do Poltave se ne sliši drugega pogovora več, ko o preseljenji v Kavkaz. Nekoliko Ukrajncev ki se je lanskega leta v severni Kavkaz naselilo, taka pisma svojim prijateljem domu pišejo o bogatstvu in lepoti kavkazskih dolin, „da so zdaj ljudje pri nas“, — nekdo iz Preluk (pri Poltavi) piše, „vsi nori“. Bogati Kozaki in tudi meščani prodajajo svoja imanja in se preseljujejo h Kubanu. Cele trume preseljencev, posebno iz Črnigovske gubernije, se vidijo po cestah. Nam je to kaj po volji. Po temtatem Kavkaz postane slovanska zemlja; zemlja, tako važna v stratežnem in kupčijskem obziru. Važni so bregovi kavkazki tudi za mornarstvo. Za mornarja pa je Kozak kaj pripraven. Že v starodavnih časih, v začetku ruske velike države, ko je Igor nad Carigrad hodil, so predniki Kozakov z neizrekljivo urnostjo ladije napravljali in svojim sovražnikom na morji ravno tako grozo prizadevali, kakor na konjih v stepi. Nedavno je napravila naša baltiška flota skušnjo o plavanji. Skušali so se namreč naši mornarji, kdo najdalje plava. Tisti ki so najdalje plavali, bili so obdarjeni. In kdo mislite, je največ darov dobil? — Mornarji, ki so iz Ukrajne doma.

Letina se je v Podolji in v herzonezki guberniji prav dobro obnesla; tudi v benderskem okraji se zelo hvalijo. Toliko slabše je v Krimu. Tu se je skoraj vse sadje posušilo. Tudi grozdja bo čisto malo.

Strašna suša, ki v tukašnji okolici že tako dolgo trpi, je tla tako posušila, da se je po močvirnih krajih mah vnel. Pogorele so že cele vasi, celi gozdi. Zdaj gori na obeh straneh Neve, 200 vrst na daleko. V Peterburgu se tak dim po ulicah vali, da si v najhujši vročini nobeden ne upa okna odpreti.

Politični razgled.

Okrajno zastopništvo v Kozjem je poslalo ministerstvu notranjih zadev sledečo prošnjo:

Slavno c. kr. ministerstvo notranjih zadev!

Oziraje se na vsakako premislila vredno okoliščino, da so interese, jezik in gospodarstvo južnostirskega ljudstva bistveno različne od onih v severnem deželnem delu, sklenil je podpisani okrajni odbor v svoji seji 3. dan t. m. prositi visoko ministerstvo notranjih zadev, naj bi ono za južno Štirsko posebno (delegovano) politično instanco II. stopnje in sicer v Mariboru ustanovilo.

Okrajni odbor v Kozjem 24. julija 1868.

Naj bi ne ostal okrajni odbor v Kozjem edini, ki na pravem mestu tirja, kar bi narodu slovenskemu bilo na korist, in kar se je n. pr. v Tirolah tudi rado dovolilo.

Deželni zbori do zdaj še večidel le beró vladine predloge in volijo odbore, katerim naj se predlogi v pretres izročajo. V praškem zboru se je naznanilo, da so česki poslanci, ki so ob enem tudi uradniki, svoje mandate položili. Praški zbor bo pozval česke poslance naj pridejo v zbor. Moravski dež. zbor je prešel gledé deklaracije narodnih poslancev na dnevni red. V gališkem zboru je vprašal rusinski poslanec Dzerowicz vladnega komisarja, kako je to, da je govoril c. k. namestnik v svojem pričetnem govoru le o enem narodu. Upati je, da bo po ovinkih obveljal nasvet dr. a Smolke. Najpred se bodo namreč vse pritožbe in tirjatve gališke v posebnem pismu na krono sestavile. Ako se tem ne ustreže, gotovo bo večina zborova za to, da se prekliče sklep, vsled kterega so šli poslanci na Dunaj. Od 25. t. m. sem se podpisuje na strelišči peticija v podporo Smolkovega nasveta, in šteje zdaj že na tisoče podpisov. V petek pa se je imela predložiti zboru prošnja, naj se dajo Galiciji tiste pravice, kakoršne je imela kongresovsko Poljsko leta 1830. Večina ustavnega odbora je proti pošiljanji poslancev v državni zbor.

V tržaškem zboru so na galeriji prav kričeče demonstrovali proti nekterim poslancem. Ti so se zdaj poslanstvu odpovedali.

Proti zaupnici do ministerstva, katero namerava deželni zbor štirski, ostro piše „Telegraf in Gr. Volksbl.“, se ve da vsak iz svojega stališča. Slovenski poslanci se jej bodo krepko vstavljali, žalibog ni upati uspeha, kakor se sploh v tem zboru glas Slovencev ali preupije ali pa zasmehljivo in zaničljivo prezre. Tu je pomoči treba in to nahajamo le v zedinjeni Sloveniji.

Cesar je potrdil ogersko postavlo o novačenji. Postava se razglasi, ko se snide zbor.

Na bojazljivo kricanje centralistično- dualističnih časnikov in oseb in osebe češ, da je ustava v nevarnosti, pravi „Corresp.“: Večidel se boje, da bo konec državnih osnovnih postav. Mi mislimo, da brez vzroka, kajti nikjer ni brati v deklaraciji, da hoče česka opozicija vzeti Dunaju ali drugim nemškimi deželam državne osn. postav; kaj še, naj jih imajo, dokler jim drago, ampak le za vse enake pravice in čemu jih (post.) komu vsilavati, ki jih kratko malo noče.

Dunajsko ministerstvo se neki posvetuje, kaj je storiti proti českim poslancem in njihovi deklaraciji.

Česko ljudstvo neprenehoma javlja svoje soglasje s svojimi poslanci. Ogri bodo imeli, kakor se vidi iz vladnih časnikov, v kratkem zopet zapisati novo zmago nad cislajtanskim ministerstvom. Delegacije bodo namreč vendar le v Pešti zborovale in sicer zajedno z državnim zborom.

Tudi pri poljaškem shodu v Cirihu se je mnogo govorilo proti politiki državnih poslancev poljskih in povdarjalo, naj hodijo Poljaki isto pot s Čehi, kolikor bi to obema narodoma koristilo, sicer pa naj ravna vsak narod po svoje.

Pariška „La Presse“ ve pripovedovati o necem nasvetu od ruske in anglejske strani, naj bi se evropske države razorožile. „Epoque“ razen tega naznanja, da bo Rusija države pozvala, naj bi se v velikem shodu (Kongresu) dogovorile o sedanjih evropskih vprašanjih in jih miro rešile.

V Carigradu se je jela zopet gibati mladoturška stranka in si vstanovila nov časnik „Hurriet“ (svoboda) nazvan, kterega je pa policija porgrabila in nekoliko oseb v tamnice vteknila trdè, da je zavohala puntarsko zavezo proti vladi.

Pruski deželni zbor se ima sniti proti koncu oktobra meseca, če bo do tje deželni proračun že izdelan.

Francija je začela prav strogo postopati proti opozicijskim časnikom. Slaba vest in skeleča resnica jej je to nesrečno misel udihnili.

Na Francozskem se skoro vse časopisno govorjenje vrti okolo vprašanja, ali mir, ali vojska s Prusijo. Vladni listi vedno zagotavljajo, da je politika francoskega cesarja politika miru. Večina samostojnih listov pa vidi v tem nevarnost, da ima cesar tako ogromno vojsko pripravljeno in mu ni nikogar vprašati, če se mu na nagloma zljubi obrniti se proti Nemčiji. Tako se miru nič prav ne zaupa. V tej zadevi se za gotovo poroča, da je zveza s Francosko, Belgijo in Holandijo sklenena.

Na jonskem in celo v južnem jadranskem morji čedalje bolj predrzno gospodarijo pomorski roparji in sicer turški. Velike vlade, ki se strašno poganjajo, ako je na Romanskem kakov jud zaradi goljufije tepen, naj bi pač tudi do turške vlade obrnile se in tirjale, naj skrbi da bodo krščanske kupčijske ladije varne pred turškimi razbojniki.

Na Španjskem vré kakor povsod; pišejo, da je treba samo drznega moža, ki bi se nezadovoljnzem za vodnika na čelo postavil in upor zoper kraljico, ki neče narodove želje poslušati, bil bi gotov. Kraljica se menda sama že boji, ker je vse svoje dragocenosti dala iz Madrida v Lequeitio prepeljati. Kakor pred leti v Neapolji, kliče se tudi zdaj v Španiji sploh: „Proč z burbonsko vladno družino“.

„Pungalo“ prav za trdno pripoveduje, da je že sklenena zveza med Francijo, Holandijo in Belgijo. Tako trdè tudi pruski listi.

Razne novice.

* (Baron Beust) sicer ni podpisal českih poslancev deklaracije, vendar tudi njega ne bo v česki zbor.

* (Tudi mi smo bili pri taboru.) 90 meščanov in okoličanov Kolinških (Česka) se je oglasilo pri sodniji v Kutenbergu in so priznali, da so bili nazoči pri taboru na Visoki gori. Med njimi je precej deklet in žen. Iz drugega kraja se jih je 120 ravno tega cislajtanskega hudodelstva obtožilo.

* (Da se napravi na goriškem ljudski tabor) je mnogo upanja, kakor nam piše zelo zanesljiv prijatelj našega lista. Kaj bi dali za prijatelja, ki bi nam kaj enacega iz kranjskega vedel poročiti. Od todi vendar v tej zadevi za zdaj nimamo drugega povedati, kakor da ni kaj povedati.

Najnovejše vesti.

Praga. Viša deželna sodnija je poostrila kazen proti obsojenemu vredniku Baraku in raztegnila 5 mesečno ječo na 14 mesecev.

Peterburg. Poročila iz Bolgarske naznanjajo, da ste se napravile zopet 2 uporni četi, kterih ena jo je krenila v Makedonijo, in da je bila 15. t. m. huda bitka pri Grabovi.

Pariz. „France“ razglašá pomirljiv članek o evropskih razmerah in blezo piše: Vsa Evropa potrebuje miru. Obupati bi bilo nad sprevidnostjo diplomatov, ko bi oni drugega sredstva ne vedeli, kakor vničevanje 1000 in 1000 vojakov na bojiščih, in bi hoteli le s tem rešiti in pobotati, kar imajo države navskrižnega med seboj. — „Rhein. Zeit.“ razklada to nepričakovano Napoleonovo miroljubje takole: Napoleon bi bil že kje vojsko pričel, posebno zdaj, ko je armada novo organizovana in z novim orožjem preskrbljena. Ali vojska ima nekaj over. Prvič ni mogla cesarjeva diplomacija nikakoršnega zaveznika dobiti. V tacih razmerah vojsko pričienjati veljalo bi toliko, kakor sklicati evropsko zvezo proti sebi v boj. Razen tega bi bilo za primerljaj vojske vse francosko ljudstvo proti vladi, ktera bi se ne smela niti na vso, ampak le na redno armado zanašati; v deželi ostala mobilna garda bi bila za vladu bolj nevarna, kakor pa jej v podporo.

Carigrad, 24. avgusta je bil pri amerikanskem admiralu Farragutu na njegovi ladiji velih diplomatih shod, med kterim so klicali amerikanski mornarji: Živila Amerika, živila Rusija.

Lwow. V vojaških krogih se zanesljivo pričakuje, da pride v kratkem cesar v Lwow in Krajevo.

Dunaj. Borza od 28. avgusta.

5% metalike 58 fl. 15 kr.	Kreditne akcije 211 fl. 80 kr.
5% metalike z obresti v avg. in nov. 58 fl. 25	London 114 fl. 40 kr.
5% narod. posojilo 62 fl. 20 kr.	Srebro 112 fl. 25 kr.
1860 drž. posojilo 84 fl. — kr.	Cekini 5 fl. 41 kr.
Akcije narod. banke 728 fl. — kr.	